CHICAGO ILL

І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 184. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5-го ЖОВТНЯ 1972 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 5, 1972 No. 184. VOL. LXXIX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Середа, 4-го жовтня 1972 р.

СЕНАТОР ДЖОРДЖ МЕКГОВЕРН у своїх виборчих виступах висунув дві головні справи — зростання злочинности і поширення наркоманства, обвинувачуючи Уряд президента Р. Ніксона в тому, що він замало активно бореться з цим лихом Америки. Виступаючи в Брукліні, Н. Й., сенатор сказав, що коли б він став Президентом, то злочинність і наркоманство стали б справою число 1-ше для його адміністрації, яка повела б із цим лихом рішучу боротьбу.

ПІДВИЩЕННЯ ВИПЛАТ із Соціяльного Забезпечення для старших віком осіб на 20 відсотків, схвалене Конґресом у цьому році, для певної частини пенсіонерів буде не підвищенням, а зменшенням їхньої реальної допомоги. Хто з пенсіонерів у деяких стейтах дістає більше, як 147 долярів на місяць, той буде позбавлений багатьох інших додаткових прав, у тому й допомоги на лікування. До такої категорії зачисляють кругло 180 000 людей.

БАТЬКИ ШКОЛЯРІВ У НЮ ЙОРКСЬКОМУ стейті не будуть одержувати допомоги у вигляді рекомпенсації за видатки на навчання своїх дітей, що вчаться у приватних школах. Федеральний судовий панель уневажнив стейтове рішення про такий вид допомоги батькам, вважаючи стейтовий закон неконституційним.

ГУБЕРНАТОР АЛАБАМИ ДЖОРДЖ ВОЛЛЕС далі перебуває в своєму кріслі на колесах, спаралізований кулею атентатника А. Бремера. Не відомо, чи в майбутньому він взагалі зможе брати участь у політичному житті. Від часу до часу губ. Воллес дістає ускладнення в районі шлунку, він дуже змарнів і важить тепер яких 100 фунтів.

„ПАРАДА ПУЛАСЬКОГО" ВІДБУЛАСЯ минулої неділі в Ню Йорку, на пошану генерала Пуласького, поляка, який брав участь у боротьбі Америки за незалежність. Це була 36-та з черги річна парада, і в ній взяли участь понад 100 000 людей.

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЕДВАРД ҐІТ ПРИБУВ до Риму для розмов з італійським урядом про зміни в Европейській Економічній Спільноті після приступлення туди Британії 1 січня 1973, про вимагану Совєтами паневропейську конференцію безпеки і т. п. европейські й міжнародні справи. Але Едвард Ґіт мав призначену теж авдієнцію у Папи Павла УІ, з яким буде нараджуватися над можливостями замирення у Північній Ірляндії, де найбільший терор походить з рядів римо - католиків. Однак Папа, твердять газети, не має великого впливу на ірляндських католицьких екстремістів.

СХІДНЬО - НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ПРИЗНАЛИ полегші мешканцям Західнього Берліну щодо подорожування між тими двома частинами поділеного міста. Концесії німецьких комуністів щодо числа відвідин і процедури, як отримувати перепустки, вважається за політичний хід, щоб підтримати Соціял - демократичну партію і її голову, канцлера Віллі Брандта, у парляментарних виборах у Західній Німеччині, які відбудуться 16 листопада ц. р.

МОСКВА ДОСТАВИЛА арабській Сирії 20.000 тонн різнородної зброї, амуніції й військового виряду, перевізши їх літаками впродовж 5-ох днів в другій половині вересня ц. р. Але від того часу не було більше військових совєтських транспортів до Сирії — твердить добра ізраїльська розвідка.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ Є ТЕПЕР більше війська з Південної Кореї, як з Америки. На 1 жовтня ц. р. було там 38.000 вояків Південної Кореї і 35.000 вояків з Америки. На 1 грудня ц. р. залишиться у В'єтнамі 27 000 американських вояків. Однак Південна Корея заповіла, що до червня наступного року також відкличе з В'єтнаму всі свої війська.

В ЮҐОСЛАВІЇ ПОВЕДЕНО кампанію проти мільйонерів і більйонерів, якими стали здебільша партійні югославські комуністи, що використали можливості приватного промислу й торгівлі. Правда, навіть один більйон старих динарів — це тільки 600.000 долярів. Багато заможних громадян Югославії виймають з банків свої ощадності, боячись, що держава сконфіскує їх.

Віра Селянська-Вовк видала дві нові антології українських оповідань португальською мовою

Ріо де Жанейро. — У видавництві Бразилійського Графічного Мистецтва появилися тут дві антології українських оповідань португальською мовою, видані заходом й у перекладі Віри Селянської, професора літератури на філософічному факультеті Католицького Університету в Ріо де Жанейро і водночас відомої під псевдонімом Віри Вовк української письменниці, авторки багатьох збірок поезій та прози. В першій із цих антологій, виданій під назвою одного з оповідань Юрія Яновського „A canoa no mar" („Шаланда в морі") зібрані оповідання старшої ґенерації українських прозаїків, в тому числі твори Б. Лепкого, М. Черемшини, В. Стефаника, В. Винниченка, М. Хвильового, О. Довженка, Ю. Яновського та інших. Збірка „Шаланда в морі" попереджена передмовою проф. Андраде Мурісі і вміщені в ній переклади опрацьовані з допомогою бразилійської письменниці Анни Марії Мурісі і Гелени Е. Фернандес. Обкладинку до цієї збірки запроєктувала А. М. Мурісі. Друга із антологій, видана під назвою новелі Василя Симоненка „Galos bordados" („Кукурікали півні на рушниках"), попереджена передмовою Адоніяса Фільго і вміщені в ній переклади зроблені при співпраці А. М. Мурісі, Г. Е. Фернандес і Клеонісе Берандінеллі. Охоплює ця збірка твори сучасних українських прозаїків: І. Костецького, В. Вовк, Р. Іваничука, Е. Андієвської, Гр. Тютюнника, Ю. Тарнавського, Є. Косевича, В. Симоненка, В. Захарченка, Є. Гуцала, В. Шевчука і В. Дрозда. Видані тепер Вірою Селанською-Вовк антології українських оповідань є вже п'ятим і шостим з черги виданнями української літератури португальською мовою. В 1959 році Віра Селянська-Вовк видала була в Ріо де Жанейро велику „Антологію української літератури" й окрему антологію прози під назвою „Українські оповідання", як також свої „Леґенди" в перекладі на португальську мову. В 1966 році появилася в Ріо де Жанейро заходами В-ва „Пролог" опрацьована нею антологія сучасної української поезії п.н. „Girassol" („Соняшник"). Проф. Віра Селянська-Вовк живе постійно і працює в Ріо де Жанейро.

ЗСА і СССР підписали ратифікаційні грамоти про обмеження зброї

Вашингтон. — У вівторок 3 жовтня відбулася у Білому Домі церемонія урочистого підписання ратифікаційних грамот щодо прийнятих під час перебування Р. Ніксона у Москві двох договорів у справі обмеження стратегічної зброї. Один із тих договорів визначує тільки два місця — Вашингтон, Москву і по одній місцевості із центральними складами атомової зброї у ЗСА і СССР, що їх мають хоронити 100 протиракетних ракет, — другий договір „заморожує" на час 5 років теперішній чисельний стан далекосяжних ракет в ЗСА і СССР. Сенат ратифікував пакт про протиракетні ракети 3 серпня, а Верх. Совєт 29 вересня. Ратифікаційні грамоти підписали президент Ніксон і державний секретар Віллім Роджерс з американської та совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико і амбасадор СССР у Вашингтоні Анатолій Добринін з совєтської сторін. Ніксон і Громико виголосили при цій нагоді короткі промови, в яких прославляли ті договори, як вступ до дальших переговорів про чіткіше обмеження стратегічної зброї. Ті переговори почнуться коло 21 листопада у Женеві. На церемонії у Білому Домі були присутніми яких 200 осіб, члени обох Палат Конґресу, високі урядовці і дипломати. За столом, за яким сиділи названі вгорі чотири особи, сидів також голова американської делеґації, що переводила трирічні переговори з Совєтами про обмеження стратегічної зброї, Джерալд Смит.

У Сенаті відкинули плян ґарантованої суспільної опіки

Вашингтон. — У понеділок 3-го жовтня Сенат більшістю голосів відкинув пропозицію сенатора-демократа із Коннектикату А. Рібікоффа про ґарантовану суспільну опіку — по 2 600 долярів на кожну убогу родину та про виплату допомоги також працюючим, але бідним родинам. Проти такої пропозиції голосували 55 сенаторів, а її підтримували 34 сенатори. Сенатор Рассел Лонґ, демократ, виступив проти пляну сен. Рібікоффа, сказавши, що коли він буде прийнятий, то ЗСА перетворяться на країну суспільної опіки, де найбільше користатимуть нечесні й ліниві люди. Сен. Лонґ скритикував також плян президента Р. Ніксона про допомогу родинам, виступивши проти запропонованих реформ у справі суспільної опіки й суспільного обезпечення. Здається, що більшість сенаторів взагалі не схильні вдаватися тепер до реформ у цьому питанні, але вважають, що Сенат поставить різні пляни на дворічне випробування, щоб потім затвердити ті заходи, які виявляться найбільш ефективними. Сен. Лонґ сказав, що коли визначати точні суми для виплати людям з рамени суспільної опіки, то врешті-решт дійде до того, що ЗСА будуть мати 67 мільйонів американців на утриманні суспільної опіки. Він скритикував цілу сучасну систему суспільної опіки, як таку, що „заохочує людей не робити нічого, або йти ловити рибу, доки вони отримують допомогу. Така допомога, сказав сен. Лонґ, це є постійне заохочування до корупції й неморальности".

В Чикаґо відбулися окружні організаційні наради УНС

Відзначення за успіхи. Головний касир мґр Уляна Дячук вручає плякету першуна членської кампанії 1971 року голові Округи — переможця п. Михайлові Ольшанському. В другому ряді стоять: почесний член Головного Уряду УНС Іван В. Іванчук, секретар Окружної Управи Степан Паньків, головний радний Тарас Шпікула і член Окружної Управи Роман Припхан.

Чикаґо. — Минулої п'ятниці, 29-го вересня, тут — як уже коротко інформовано — у вечірніх годинах відбулися в приміщенні Дому УНС при 845 Норт Вестерн евеню осінні збори Чикаґівської Союзової Округи. Присутніх було 55 союзових діячів, які заступали 21 Відділів цеї Округи. Збори відкрив і ними проводив голова Округи, Михайло Ольшанський. До Президії Зборів були покликані, крім членів Управи Округи, С. Паньків та інж. Володимир Бережан і почесні члени Головного Уряду інж. Степан Куропась, Іван Іванчук, бувш. головний контролер, д-р Роман Смук та теперішні головні радні інж. Анатолій Дорошенко й Тарас Шпікула. Інж. Степан Куропась спеціяльно привітав присутню пані Стефанію Пуцило, дружину пок. головного касира Петра Пуцила, яка дальше цікавиться справами Союзу.

Звіт про діяльність Округи склав М. Ольшанський, ствердивши, що плянований літній пікнік не відбувся з огляду на те, що не можна було дістати площі у відповідному часі. Натомість Округа спонзорує виступ ансамблю „Євшан", який мав загостити 30-го вересня до Чикаґа. Звітодавець посилив організаційну працю, щоб Округа закінчила 1972-ий рік знову першуном. Головний радний і обласний організатор Євген Репета подав докладний перегляд організаційних здобутків Округи за перших 8 місяців 1972 року і дальші пляни організаційної кампанії та секретарського курсу, який має відбутися 4-го листопада. За організаційні заслуги Округи в 1971 році, коли головою був головний радний інж. Анатолій Дорошенко, нагороджено Округу спеціяльною плякетою, яку вручила теперішньому голові М. Ольшанському Уляна Дячук, головний касир. За спеціяльні осяги у приєднуванні нових членів були нагороджені золотими зірками Т. Шпі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Комуністичний Китай підтримує „справедливі" війни — відкидає „несправедливі"

Об'єднані Нації. — Репрезентант Комуністичного Китаю на теперішній Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, віце-міністром закордонних справ у Пекіні Чіяо Куан-хуа, виголосив у вівторок 3 жовтня ц. р. на пленумі ОН велику промову, в якій заявився проти принципового заперечування всякої війни. Він розмежував „справедливі" війни в інтересі покривдженого народу, від „несправедливих", ведених „імперіялістами, колоніялістами і неоколоніялістами". Чіяо Куан-хуа рішуче обороняв право арабів перевести визвольну війну проти Ізраїлю, яка звільнила б від ізраїльської окупації арабські землі, заявився теж за палестинськими втікачами, які вимагають права повороту до своїх колишніх осель, з яких прогнали їх ізраїльці. Він таврував пересторогу „двох суперпотуг", маючи тут на увазі ЗСА і СССР, що нова арабсько - ізраїльська війна може розпутати третю світову війну, таврував теж зокрема Москву, яка — мовляв — продала арабам багато зброї, але забороняє їм користуватись нею. „Чи це не подобає на продаж старих залізних відпадків?" — запитував він. Китайський комуністичний промовець підтримав останню мирову пропозицію в'єтнамських комуністів, які — мовляв — не мають заміру встановляти у Південному В'єтнамі комуністичний режим, а тільки хочуть створити „демократичний і невтральний" коаліційний уряд з представниками трьох політичних таборів у В'єтнамі. Протисовєтське вістря тієї промови було куди гостріше й виразніше, як вістря протиамериканське. Куан-хуа засудив терор, звернений проти цивільних невинних осіб і ствердив, що такий терор діє на шкоду справи, яку нібито заступають терористи.

Встановлено Центр Української Документації при Державних Архівах Канади

Вінніпеґ (КУК) — Комітет Українців Канади підписав 29-го вересня ц. р. у Вінніпеґу договір з Дирекцією Державних Архівів Канади для зібрання і збереження документів КУК та використання їх для майбутніх дослідів історії українців Канади і їх вкладу у розбудову країни. Договір уможливить, при помочі персоналу Державних Архівів, упорядкування і фахову реєстрацію всіх документів, з яких будуть зроблені мікрофільми і фотокопії, які будуть зберігатись у сейфах Державних Архівів в Оттаві і рівночасно в архівах Централі КУК у Вінніпеґу. Авторські права до всіх документів застережено виключно за Комітетом Українців Канади. На початок будуть фотокопійовані протоколи засідань Президії КУК. Рівночасно цей договір відкриває можливість доповнити Центр Української Документації при Державних Архівах в Оттаві документами всіх інших українських організацій, установ, парафій і навіть поодиноких українських родин, бо інакше ці документи можуть пропасти назавжди.

Комітет Українців Канади звертається до всіх українців Канади з проханням використати цю нагоду і, за посередництвом КУК, допомогти у зібранні й збереженні широкої документації про історію українців в Канаді та їх вкладу у розбудову країни для добра майбутніх поколінь українців Канади.

Договір підписали: за Державні Архіви в Оттаві п. Г. А. Тейлор, директор Відділу Історії, а за Комітет Українців Канади його президент д-р П. А. Кондра.

У Ст. Луїсі відбулися окружні організаційні наради УНС

Ст. Луїз, Мізурі. — Тоді, як різні з'їзди, наради та подібні імпрези в більших осередках українського поселення у східніх і західніх стейтах Америки є на порядку дня, то наради у віддалених осередках з участю чолових представників наших центральних установ належать до рідкости. Такою своєрідною рідкістю була в суботу, 30-го вересня, зустріч-бенкет Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу в Ст. Луїсі в Мізурі з участю головного предсідника УНС Йосипа Лисогора, який був в дорозі на річну конвенцію Крайового Конгресу Братських Організацій Америки і Канади в Даллесі в Тексас. Зустріч відкрив коротким словом предсідник місцевого 179-го Відділу УНС Іван Назар, а молитву провів місцевий український католицький парох о. Л. Корчинський. Й. Лисогір у своєму привітанні від Головного Екзекутивного Комітету УНС згадав, що це перші відвідини головного предсідника УНС на союзових нарадах у цьому місці та дав загальний огляд стану й активности УНС в Америці і Канаді для організаційного росту і закріплення українських поселень в цих країнах, зберігання, розвитку їх великої національно-культурної спадщини та збагачування нею цих своїх країн. Промовець зокрема підкреслив важливість і необхідність спільних зусиль усіх українців в усіх ділянках нашого життя для нашого власного добробуття, для допомоги українському народові в його змаганнях до волі і незалежности. Згадкою про історичні досягнення наших піонерів та про могутній розвиток українства в ЗСА і Канаді в останніх двох декадах і найкращими побажаннями для місцевої української громади закінчив п. Й. Лисогір свій виступ. В дальших запитах і дискусії багато із присутніх 60 учасників зустрічі ставили запити і висловлювали свої думки та побажання між ними секретар 179-го Відділу УНС П. Василюка, секретар 308-го Відділу П. Івасишин, секретарка 373-го Відділу пані Л. Кісер, предсідник 179-го Відділу И. Назар, предсідник 384-го Відділу В. Нішка, предсідниця 373-го Відділу пані М. Кручковська, пані Шупляк, п. Парк, пані Свищук, проф. Зенон Храпливий, п. В. Шупляк, п. Василь Білик та інші. Зустріч-обід, що його приготовили пані з місцевих Відділів УНС, зокрема 373-го Відділу Т-ва „Любов" закінчено спільним рішенням докласти нових зусиль для скріплення і розбудови новими членами цієї Союзової Округи в Мізурі.

Арештували Євгена Пронюка, співробітника Академії Наук УССР

Ню Йорк. (Пресова Служба УГВР). — З України наспіла вістка, що 6 липня ц. р. органи КҐБ арештували на вулиці в Києві Євгена Пронюка, наукового співробітника Інституту Філософії Академії Наук УССР. Причина арештування точніше не відома. Проте, за даними збірки документів українського самвидаву, що появилася на еміграції в 1970 р. у видавництві „Сучасність" п. н. „Українська інтеліґенція під судом КҐБ", прізвище Пронюка згадувалося на процесі Я. Гевряча, І. Геля та Ярослави Менкуш у Львові в березні 1966 р. В тому також часі Пронюка перевели часово з посади молодшого наукового співробітника Інституту філософії Академії Наук УССР у бібліотекарі. Причиною цього були його здогадні зв'язки із судженими тоді українськими патріотами.

Одержано також інформацію, що арештований 12 січня ц. р. в Києві інженер Олександер Сергієнко, був засуджений на початку червня ц. р. не на п'ять років ув'язнення, як було подано раніше, але на сім років таборів суворого режиму і три роки заслання. В доповненні до попередніх інформацій про процес Данила Шумука в Києві в днях 5-7 червня ц. р. тепер стало відомо, що його судив обласний суд в Києві та що його обвинувачували м. ін. також в поширюванні писань Івана Дзюби та Мілована Джіласа. Шумука засудили на десять років ув'язнення в таборах суворого режиму та п'ять років заслання.

Юрій Смолич заявляє, що „націоналісти — дезавуйовані, розгромлені, відкинуті"

Київ. — Під час відбутого тут 26 вересня ц. р. т. зв. Об'єднаного пленуму творчих спілок Української ССР, виступав — згідно з повідомленням „Літературної України" з 29 вересня ц. р. — разом з іншими представниками різних совєтських професійних об'єднань діячів культури також голова Спілки Письменників України прозаїк Юрій Смолич. Його доповідь, як і виступи інших учасників пленуму, була присвячена „50-річчю утворення СРСР". Прославляючи цю подію, Ю. Смолич довший уступ відвів „українським буржуазним націоналістам" і їхнім нібито розгромленим намаганням „розчленувати ... лави радянських письменників". „Не можна не відзначити, — казав Ю. Смолич, — що виховані комуністичною партією радянськими патріотами та інтернаціоналістами, ми, українські літератори, здобули й силу протистояти підступам найзапеклішого нашого ідейного ворога — українського буржуазного націоналізму. Це виявилося і в появі багатьох творів, цілковито спрямованих на розвінчання „теорії" націоналізму та викриття антинародної діяльности його „діячів". Це виявилося, зокрема, і в нашій перемозі над особливо підступною спробою диверсії в літературному процесі. Націоналісти — дезавуйовані, розгромлені, відкинуті геть по всіх статтях, — вдалися були до спроби розчленувати наші лави радянських письменників, протиставити в них різні угрупування, і насамперед молоді кадри старшим письменникам. Так з їхнього кодла було пущено теорійку так званого „протиденства поколінь" і створено міф про „місію" „шестидесятників", тобто молодшої ґенерації літераторів, котрі, мовляв, мають перебрати провід у літературному процесі, а всіх своїх попередників вибити з творчої колії та збити з ідейних позицій. Життя показало нашу ідейну міць і непорушну єдність українських радянських літераторів: нема ніяких „шестидесятників", нема ніякого „противенства поколінь" — є одне покоління старих чи молодших віком — українських радянських письменників, бойовий загін радянських патріотів, інтернаціоналістів — у великій всесоюзній армії творців радянської літератури".

Совєтський суд засудив сімох молодих литовців за участь у протирежимних демонстраціях

Москва. — Згідно з одержаними тут повідомленнями з Вільнюса, столиці Литовської ССР, Найвищий Суд цієї совєтської республіки засудив сімох молодих литовців на ув'язнення від 18 місяців до трьох років. Восьму із підсудних 18-літню литовську дівчину Вірґінію Урбонавічіуте, яка була одинокою жінкою між підсудними, засуджено на рік примусової праці без позбавлення свободи і тільки з частинною заробітною платнею. Подаючи повідомлення про вирок суду, ТАСС повідомив, що всі із підсудних були визнані винними „в організуванні й активній участі у вуличних випадках в дні 18 травня, у висліді яких був порушений публічний порядок і перервана комунікація". Судили ж насправді всіх за участь в антисовєтських демонстраціях, що відбувалися під гаслами „Свободу Литві" і що в них брали участь тисячі литовської молоді. Відбулися ці демонстрації у висліді самоспалення 20-літнього литовського студента Ромаса Каланти й були здушені тільки з допомогою міліції і совєтських парашутистів. В совєтських повідомленнях Каланта був визначений, як „незрівноважена психічно людина". В повідомленні ТАСС стверджено так само, що всі підсудні, на чолі з 25-літнім Витовтасом Каляде, як також інші демонстранти діяли „в п'яному стані".

Владика Василь Величковський задумує поселитись у Канаді

Вінніпеґ. — Архиєпископ Української Католицької Церкви Владика - Мученик Василь Величковський задумує відійти на відпочинок і осісти в Канаді, в Йорктоні або у Вінніпеґу, з огляду на його вік та слабе здоров'я, про що інформував „Вільний світ" з 2-го жовтня. Владика Василь, тоді ігумен, був заарештований совєтською владою в Тернополі, вивезений до тюрми в Київ і там засуджений на розстріл. Після трьох місяців очікування, його повідомили про заміну того вироку десятьма роками ув'язнення. Вийшов із тюрми в 1955 р., на єпископа був висвячений у 1963 році, перебував у Сибіру, коли в січні 1972 року був звільнений і висланий за кордон, до Риму. У червні ц. р. українці Канади, а недавно й українці в ЗСА щиро вітали Владику - Мученика, який під цю пору відвідує українські скупчення в обох країнах. Владика Василь Величковський народився у 1903 році.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issue combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У кліматі КҐБ

Виступ голови правління Спілки Письменників України Юрія Смолича на т. зв. „об'єднаному пленумі творчих спілок Української ССР", що відбувся 26 вересня ц. р. в Києві, може бути ще одним прикладом того затрусного перфідією і забріханістю „клімату", що в нім опинилася українська література в Українській ССР.

У своєму виступі Юрій Смолич вихвалявся — як про це йде мова в поданому в цьому ж числі „Свободи" повідомленні — тим, що „виховані комуністичною партією... українські літератори... здобули й силу протистояти підступам найзапеклішого нашого ідейного ворога — українського буржуазного націоналізму". Виявилося це зокрема, — як ствердив Ю. Смолич, — у „перемозі над особливо підступною спробою в літературному процесі „розчленувати... лави радянських письменників, протиставити в них різні групування і насамперед молоді кадри старшим письменникам". Добилися цієї „перемоги" українські „ „радянські літератори" — за словами Смолича — своєю „ідейною міццю" і „непорушною єдністю", і тепер „нема ніяких „шестидесятників" нема ніякого „противенства поколінь", — є одне покоління — старих чи молодших віком — українських радянських письменників, бойовий загін радянських патріотів, інтернаціоналістів"...

Вихваляючися такою „міццю" і „єдністю", Юрій Смолич, донедавній голова таких ославлених кагебівських установ, як берлінський „комітет за повернення на батьківщину" і київське „товариство зв'язків з українцями за кордоном", промовчав головне їх джерело, що ним був встановлений в УССР клімат КҐБ, як і факт, що здобута ним і правлінням СПУ „єдність" була досягнена з допомогою совєтських органів безпеки і судів. Тож за ґратами опинилися найвидатніші представники з-поміж молодої ґенерації поетів — Ігор Калинець, Василь Стус, Григорій Чубай, Іван Сокульський, Тарас Мельничук та інші. Були примушені замовкнути такі оригінальні поети, як Василь Голобородько, Микола Воробйов, В. Кордун, В. Рубан. Зліквідовано арештами й репресіями цілий загін визначних літературних критиків і літературознавців, між ними Івана Світличного, Євгена Сверстюка, Михайла Осадчого, Вячеслава Чорновола. Двох із найвидатніших поміж ними — Івана Дзюбу й Віктора Іванисенка — виключено із СПУ і, правдоподібно, також арештовано. Багатьох інших з-поміж молодих творців слова, в тому й шестидесятників, безупинним цькуванням і загрозою репресування примушено співати під режимну соцреалістичну дудку. Коротко кажучи, досягнено „єдности" з допомогою нового розгрому, подібного як за сталінських часів.

Найвищий Суд і політика

Найвищий Суд ЗСА починає 10 жовтня нову сесію на якій будуть розглядатись знову прерізні справи, які ніби аполітичні, але які грають ролю в теперішніх президентських виборах. Наприклад, Найвищий Суд розглядатиме конституційність чи неконституційність примусового „автобусування" шкільних дітей, щоб осягнути расову рівновагу у школах. Відомо, що президент Ніксон заявився проти „автобусування", а Джордж МекҐоверн „за" такий засіб інтеґрації. Ніксон зайняв рішуче становище проти абортів та за прикорочення законом ліберального законодавства у справі продукції й поширювання порнографічної літератури. Вправді після отримання номінації від конвенції Демократичної партії сенатор Джордж МекҐоверн перестав взагалі заторкувати ці справи, проте у своїй кампанії в періоді правиборів висловлювався в усіх цих справах по лінії крайнього лібералізму.

Далі: Крайовий Демократичний Комітет і група пацифістичних бизнесменів звернулися до Найвищого Суду за признання права будь-кому набувати право порушувати в радіо - телевізійних програмах будь-які контроверзійні справи. Деякі радіо - телевізійні компанії обстоюють право розпоряджати своїми засобами інформації як своєю власністю, — і Уряд сприяє тій їх настанові. Інша справа, яку має вирішити Найвищий Суд: чи Уряд зобов'язаний виявити Конґресові всі подробиці останнього штучного атомового вибуху в листопаді минулого року. Це суперечка між Урядом і Конґресом, в якій Уряд покликається на потребу державної тайни, а Конґрес на свої зверхні законодатні й контрольні функції.

До 9-членного Найвищого Суду президент Ніксон увів уже 4-ох „своїх" суддів. Проте, він не розпоряджає такою більшістю, яку бажав би мати, бо ось, наприклад, у червні цього року Найвищий Суд визнав неконституційною кару смерти, — проти становища Ричарда Ніксона. Теперішній голова Найвищого Суду Воррен Е. Бирґер в теорії за те, щоб Найвищий Суд не встрявав у політичні справи, що є компетенцією Конґресу. У практиці він не всилі протидіяти фактові, що різні справи, що їх мусить вирішувати Найвищий Суд, є предметами політичної боротьби.

ОПОЗИЦІЯ І РЕПРЕСІЇ В СССР

Американський письменник - журналіст Анатоль Шуб, один з редакторів журналу „Гарпер" і автор таких книжок, як „Імперія втрачає надію" й „Нова російська трагедія", належить до кращих знавців відносин у Совєтському Союзі, які стежать за тамошніми подіями і вміють аналізувати їх на базі знання історії Росії. У тижневому ілюстрованому додатку до „Н. И. Таймсу" з 10 вересня ц. р. появилася його стаття „Поширення невдоволення в Совєтах і совєтських репресій". Нікіта Хрущов розпочав „десталінізацію" на 20-му з'їзді компартії СССР у лютому 1956 р., навівши між іншими прикладами жорстокої політики Сталіна розстріл генерала Иони Якіра у 1937 році. Син розстріляного Петро Якір довгі роки провів в кацеті, з якого Хрущов звільнив його і „реґабілітував". Хоч здавалося, що Петро Якір, мавши таке радинне і власне минуле, „безпечний" без уваги на зміни у державній верхівці, 21 червня ц. р. його арештували, закинувши „протисовєтську аґітацію" за статтею 70 кримінального кодексу. Шуб наводить арештування Якіра, як доказ загострення переслідувань інакшодумаючих в Совєтському Союзі, дармащо вони у своїй діяльності не пропаґують зміни державного устрою, навіть зміни керівної верхівки, а тільки прагнуть привернення громадянських свобід, „ґарантованих" самою таки совєтською конституцією.

Анатоль Шуб, наводячи десятки прізвищ „дисидентів" і численні підпільні публікації „Самвидаву", не вносить нічого нового для знайомого з цими справами українського читача. Найбільша вартість його статті в тому, що вона появилася власне в такому виданні, як „Н. И. Таймс" і що автор порівнює переслідуваний в СССР рух за громадянські вольности з подібним рухом в Америці, де йому дозволяють проявлятися навіть в таких формах, як великі вуличні демонстрації. Очевидно, автор навіть не порівнює підсовєтських відносин з американськими, а тільки натякає на паралелю теперішніх відносин в СССР з відносинами в царських часах. Це власне й найбільш вартісне в коментарі Шуба: як за царського режиму, так і тепер щораз глибшає прірва між керівною державно-адміністраційною верствою і широкими колами суспільства, невдоволеного з існуючих відносин, — щораз поглиблюється прірва особливо між еґоїстичною диктаторською верхівкою і опозицією, обмеженою покищо колами інтелектуалів. Автор слушно зауважує, що чимраз гостріші совєтські репресії не тільки не всилі затулити рота відважним людям і викоренити невдоволення, в реакції ще більше загострюють опозиційні голоси. Коли спершу інтелектуали, між ними письменник Олександер Солженіцин і такі науковці, як Андрій Сахаров, Валерій Калідзе чи Жорес Медведєв обмежувалися протестами проти цензури, то згодом — власне під впливом щораз нових арештувань і запроторювань до психіятричних лікарень — перейшли до критикування економічних відносин, переслідування релігійного характеру та русифікаторської політики в н е р осійських „республіках". Правда, Шуб називає тут тільки Литву й узагалі балтійські країни, але згадує й про появу підпільного „Українського Вісника" та поширення публікацій „Самвидаву" не тільки в Москві, Ленінграді, Новосибірську чи Свердловську, але й у Києві, Харкові, Одесі та Львові.

На доказ, що режимові репресії не всилі припинити видавання підпільної літератури, як виразника нуртуючого в СССР невдоволення, автор покликається на „Радіо Свободу" у Мюнхені, яке від 1968 року систематично збирає й сортує всі підпільні видання, що просочуються на Захід: таким чином зібрано вже кругло 2.000 документарних матеріялів на більше як 12.000 сторінках.

Автор не дає відповіді на поставлене ним же самим питання, як довго існуватиме теперішня ситуація, в якій Брежнєв, очевидячки, не хоче завертати до „безоглядного терору" сталінського періоду, але й так само не зважується на реформи, що втишили б опозицію, яка прагне бути опозицією леґальною і яку переслідують, як опозицію злочинну.

Так само автор залишає осторонь питання, в які форми може виллятися „щораз сильніший антиросійський націоналізм" в СССР. Але з його завваг виходить недвозначно, що на довшу мету лявірування між репресіями і реформами неможливе і що дилема — сталінізм або радикальні реформи — щораз більше безвиглядна. Цікаве завваження автора, що звичайно політика поліпшення зв'язків СССР з Заходом виявлялась у л і б е ралізації внутрішніх відносин. Тепер зворот Кремлю в сторону тіснішого „співіснування" із Америкою і Західньою Европою не має ще ніякого відповідника у ліберальнішій внутрішній політиці. Тому залишається відкритою проблемою — чи можна буде зберегти ті широко розхилені „ножиці" між внутрішньою і закордонною політикою Кремлю.

Анатоль Шуб має рацію, що дисидентський рух в СССР заперечує совєтську офіційну пропаґанду, яка твердить, що ввесь „совєтський нарід" солідарний з ідеями, голошеними „Правдою" й „Известиями". Захід не має вже сумніву, що маси совєтських громадян глибоко невдоволені, сгірчені й дивляться на комуністичну верхівку, як на упривілейовану кліку, яка має в руках зброю й адміністраційний апарат. Але покищо всі ті „дисиденти" — це такого ж роду лібералі, які були й за царського режиму, і комуністи так само легковажно ставляться до них, як ставився царський режим, перекнаний, що репресіями можна здушити той рух, як щось прикре, але не загрозливе.

і. к-н

„ОД СЕЛА ДО СЕЛА — ТАНЦІ ТА МУЗИКИ"...

Мюнхен. — Зовсім недавно закінчилася в баварській столиці Олімпіяда, а вже 24 вересня в Мюнхені відбулося відкриття „Жовтневого Свята" („ОктоберФест") з участю гостей із різних країн світу. 150 років тому баварський король улаштував вперше „Жовтневе Свято", котре можна назвати українським словом — „Обжинки", і учасникам свята дав безплатно їсти й пити. Але в пізніших роках гостей прибувало, і королівський уряд не міг платити за їхній апетит. Гості мусять платити з власної кишені. Людність Німеччини поділена між двома церквами — Католицькою і Протестантською (чи Євангельською). У західній і південній Німеччині більшість належить до Католицької Церкви, і тут збереглися впливи Італії, з її життєрадісним, в е с е лим, сангвінічним х а р а к тером. Тут багато фантазії, охоти до забав, до сміху й жартів, захоплення мистецтвом. Ні в одному місті Німеччини немає стільки театрів — драматичних і о п е рових, стільки картинних ґалерій. Архітектура Мюнхену, створена заходами королівського роду Віттельсбахів, чарує очі кожного відвідувача баварської столиці.

Смутної слави Адольф Гітлер, родом з Австрії, оселився в Мюнхені і захоплювався особливо будівництвом цього міста і його мистецькими скарбами. Мабуть, він і політику вважав за мистецтво, як казав творець німецької імперії Отто Бісмарк. Але Бісмарк називав політику „мистецтвом можливого", а маляр Гітлер прямував у своїй політиці до чеможливого, до панування над світом... Може він був під впливом „мистецької атмосфери" Мюнхену, і тому змішав реальне з нереальним?

У зв'язку з цим можна згадати слова грецького філософа Платона (V вік перед нашою ерою), котрий у своєму проєкті ідеальної соціялістичної держави не давав місця поетам, бо вони, мовляв, живуть фантазіями, далекими від дійсности. Правду кажучи, писання Платона — це по суті поетичні твори, хоч у них є теж багато цінних думок, що мають непроминальну вагу і для нашої доби.

Але — ближче до теми. Отже, в неділю 24 вересня від самого ранку і до обідньої пори шуміло і гуло в Мюнхені. Людський різномовний гомін, музика численних оркестр, хорові співи розлягалися вулицями, де проходили з прапорами, в різнобарвних строях, учасники свята Обжинок. На чолі походу містом була група гостей із Франції, із Бордо: після другої світової війни деякі німецькі й французькі міста „побраталися". Таким чином Мюнхен і Бордо стали „побратимами".

В цих похідних групах можна було бачити багато старовинних національних і реґіональних костюмів з різних країн. Були і шкотські дударі з високими шапками, як кавказькі папахи, і в національних шкотських спідничках — „кілтах". Вони грали на дудах оригінальні мелодії.

Ось група італійців та італійок із Берґаму. Їхня оркестра розвеселяє себе і слухачів задьористою музикою. Щоб підкреслити, що свято Обжинок прославляє працю хліборобів, виноробів, пиварів і скотарів, з різних країн прибули до Мюнхену люди, приналежні до сільського господарства. Тут бачите старовинний плуг з дерева, лише леміш у ньому залізний. Там — коси, серпи, ціпи, прядки на плятформі і коло них хлібороби привітно махають руками до глядачів, що стоять по обох боках вулиць.

Швайцарська група привезла з собою на Свято Обжинок цілу отару овець. Чабан повагом іде з ціпком попереду, а за ним покірно слідом вівці з ягнятами. Щоб вівці додержувались порядку і не розбігалися, коло отари собака - вівчарка пильно слідкує за отарою. Вози, наповнені бочками пива різних фірм, тягнуть вихохані коні арденнської породи, і срібними підковами стукають об асфальт. Пиварство — це спеціяльність Мюнхену і Баварії взагалі.

Особливу цікавість викликала в Мюнхені група привабливих японських дівчат — „ґейш" в їхніх національних убраннях — „кімоно". Це були перші відвідини мюнхенських Обжинок із далекої Японії.

Похід гостей вулицями міста був вступом до властивого Жовтневого Свята. Головне відбувається на площі, що зветься „Луки". Там чистий „Сорочинський ярмарок", або ярмарок, описаний у „Салдацькім патреті" Квітки - Основ'яненка: „Так що, коли б мав у кишені карбованців з 30, то й тоді не закупив би всього ярмарку"... Там шатра з усякими дивами - чудесами, ятки з ласощами і намети, де страв така сила, що їж, хоч розпережися... Там „їлось і пилося, по запасці лилося", — як каже українська пісня. Буває, що баварські парубки, напідпитку, навкулачки б'ються, і тоді їх мирить поліція. Буває, що п'яний засне на цьому ярмарку, і його відвозять в „холодну", щоб протверезився.

Дехто мав острах, щоб Свято Обжинок не було збаламучене виступом анархістів - „безмотивників" і не повторилася трагедія кривавої Олімпіяди. Але, на щастя, все обійшлося спокійно.

Учасники Свята Обжинок думкою вже міряють час до дальшої „імпрези" — Пущення (Фашинґ або Карнавал), що буде перед Великим Постом в 1973 році.

В веселій атмосфері Жовтневого Свята тонуть промови і провідників політичних партій до народу. 19 листопада будуть вибори до парляменту Німеччини. Голова Баварської Хростиянської Соціяльної Партії Штравс заявляє, що буде боротися за перемогу в виборах „зубами й кігтями". Але ці слова сприймають баварці гумористично.

П. Ф.

ПРО ЩО ПИШУТЬ ІНШІ

ПІДПІЛЬНИЙ РУХ Є РЕАЛЬНИМ ФАКТОРОМ В СССР

З таким твердженням виступив Василь З. Заварацький, утікач з СССР, даючи інтерв'ю американській газеті „Скаґіт Валей Гералд", Мовнт Вернон, з 30 серпня 1972 р. Газета пише, що „Заварацький є впевнений у своєму переконанні, що Совєтський Союз має серйозні труднощі у себе вдома зі своїм недоживленим і зле одягнутим упродовж довгих років населенням, що його поневолює комунізм, в який воно якийсь час вірило, але тепер кипить духом незадоволення". Особливо незадоволені поневолені народи.

За словами В. Заварацького „це незадоволення знайде свій вияв у відкритому спротиві, і за яких чотири - п'ять років це спричинить упадок совєтського уряду". У своєму інтерв'ю Заварацький перестерігає американців проти політики „мирного співіснування" з СССР, кажучи, що політика „будування мостів" між СССР та ЗСА, яку започаткував президент Ніксон, повна небезпек. В. Заварацький звертає увагу на незадоволення молодого покоління в СССР, а зокрема на дуже поширене пияцтво. В СССР існує поширений підпільний рух, зокрема в Україні, де далі дуже живим є український націоналізм.

В Заварацький закінчив совєтську морську академію і був капітаном риболовного корабля. В грудні 1971 р. під час бурі біля берегів Японії він був збитий хвилею за борт корабля. Врятували його японські моряки. Опинившись поза совєтською контролею, Заварацький вирішив покористуватися нагодою і попросив в американській амбасаді в Токіо азилю. Під сучасну пору В. Заварацький перебуває в ЗСА, де працює над книжкою про ситуацію в СССР.

КРИЗА ПОКОЛІНЬ І ЗМІНИ В ПОЛІТИЧНІЙ ВЕРХІВЦІ УССР

Коментуючи зміни у політичній верхівці совєтської адміністрації в Україні, відомий наш дослідник підсовєтської дійсности і автор декількох відомих публікацій про СССР Борис Левицький, пише:

„Криза керівництва в Совєтській Україні має передусім значення для самої республіки. Але ця криза є симптоматичною для ситуації керівництва в цілому Совєтському Союзі. Стара ґенерація партійних керівників, вихована ще в сталінській школі, старалася всіляко маніпулювати, щоб доріст не став для неї конкуренцією або навіть небезпекою. Вислідом такої процедури була орієнтація на пересічних або в найкращому випадку на таких функціонерів, які визначилися лише в якійсь спеціяльній ділянці (напр., Ващенко), але які не мають формату та досвіду на становища загального політичного значення. Розглядаючи останні пересунення в керівництві УССР під таким кутом, можна зробити висновок, що в найближчих роках прийде подібна криза в обсаді партійних централь в інших республіках, а також в Політбюрі ЦК КПСС. У Совєтському Союзі прийде ще багато ускладнень та глибоких зрушень у зв'язку зі зміною ґенерації на керівних посадах. Цей процес уже почався". („Українські Вісті", Едмонтон, 14 вересня 1972).

ЧОМУ НЕ ДІЙШЛО ДО МІЖГРУПОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ В ПОЛЯКІВ?

Намагання польського екзильного уряду в Лондоні об'єднати всі польські еміґраційні політичні групи не увінчалися досі успіхом. Від співпраці відмовилася група народних д е м о к р а тів („Ст ронніцтво Народове"). Голова цієї групи від 1939 року, д-р Тадеуш Белецький, співробітник Романа Дмовського, в розмові з кореспондентом газети „Нови Дзєннік" (23/24 вересня 1972) з'ясував причини відмови його групи від такої співпраці. За словами Т. Белецького, народні демократи не можуть прийняти „диктату" інших політичних груп. Засади співпраці повинні бути визначені спільно всіми, а не згори накинені. Крім того, є ще ряд моментів практичної натури, в першій мірі питання політичної практики і стратегії, які в опінії народових демократів повинні бути інші.

На думку Т. Белецького, „існування кількох осередків політичної діяльности" не є ніяким особливим нещастям. Виглядів на якесь об'єднання польських політичних груп в ближчому часі немає. Своє становище керівник народових демократів визначив, кажучи, що „під сучасну пору важливішим є координування політичної діяльности, ніж організаційна інтеґрація. З цього погляду я бажав би мати, підкреслив Т. Белецький, мирне співіснування, яке б спиралося на співпраці кількох політичних груп і виключало б геґемонію. В такий спосіб, хоч різними дорогами, ми скоріше дійдемо до спільної мети".

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Катря Червоняк

„З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ"

(Доповідь на Виставці Книжки в Ню Йорку 1971)

У Відділі Дитячої Книжки є понад 30 книжок, що появилися за останніх три роки. Може здатись, що це незамітна кількість і невеликий прибуток. Ми звикли до багатотисячної продукції на американському книжковому ринку. Одначе, коли взяти до уваги неприятливі умовини, в яких українські книжки видаються, тоді десять книжок на рік, тобто майже книжечка на місяць, не видаються такими марними. А 1971-ий рік не закінчився, він напевно принесе ще свій вклад у дитячі видання. Коли пригадаємо, що в 1964 році появилося лише дві дитячі книжки, то вища цифра дає причину якщо не до радости, то до деякого оптимізму.

Чи треба довше зупинятися над значенням книжки у вихованні дитини? Наведу лише думки проф. Р. Завадовича з його статті „Майбутнє належить дітям". — Книжка, каже проф. Завадович, це „справжній арсенал зброї для потреб доброго, розумного родинного виховання, яке дає дитині розуміння Божих і людських прав, навчає відрізняти добро від зла, формує характер, гартує духа і забезпечує перед шкідливими впливами оточення". А коли в умовинах діяспори говоримо про вивчення та збереження української мови, закорінення любови до рідних звичаїв, почуття приналежности до української нації та гордости за її культурні надбання, як також і почуття відповідальности за долю свого народу — то українська дитяча книжка відіграє тут вирішальну ролю.

Метою нашої літератури для дітей, навіть для найменших, є прищеплення дитині засад як загальнолюдських, так і тих, що формують світогляд свідомого українця. Бож, як казав Шевченко, „раз добром налите серце ввік не прохолоне". Тож пригляньмося спершу до книжечок для дітей дошкільного віку.

Ось „Забавки" Галини Чорнобицької, ілюстровані Ніною Мудрик-Мриц, „Пригоди Горішка" Ніни Мудрик-Мриц, ілюстровані авторкою, та „Кіт Музика" Діми, ілюстрації Едварда Козака. Як каже Леонід Полтава, ці збірки віршів „для, про і навіть від імени малого читача". Звернім увагу в першій мірі на зовнішній вигляд цих видань. Всі вони великого формату, на доброму папері й щедро ілюстровані. „Горішок" навіть багатокольоровий. Це все для того, щоб дитину зацікавити, заохотити, дати її повне вдоволення і насолоду при самому огляданні книжок. Малята, які вже починають розпізнавати букви чи окремі слова, матимуть велику втіху, тому що ці книжечки друковані великим, чітким шрифтом. У „Забавках" деякі підставі слова повторюються і звертають на себе особливу увагу дитини.

Про ілюстрації можу сказати з власного спостереження, що як дорослі, так і діти сприймають їх незвичайно позитивно.

Тематично ці книжки підхожі для малят, бо зупиняються на конкретних речах, що з ними дитина часто зустрічається, їх любить і які творять її уявний і реальний світ. Ось у „Забавках" сукняний зайчик має ті самі прикмети і почування, як і його власник - хлопчина:

„Ти, зайґатко Довговушко,
не тікай від мене,
не ховайся поза кущик
у траву зелену!

Треба в хаті з забавками
мирно, дружньо жити.
Ти ж не дикий сірий засць,
Ти з сукна пошитий".

Остання строфка — це повторення маминих повчань, лише тут вони мають далеко більше значення, бо сам хлопчина вважає себе вихователем. Рівнож велику увагу присвячує Галина Чорнобицька товариським формам поведінки, про що свідчать віршики „До Бабусеньки в гостину" і „Прийняття".

Діма у „Котові Музиці" має два вірші чисто патріотичного характеру. В одному з них по кожній стрічці повторюється рефрен „про Україну, Рідний Край, ти завжди пам'ятай".

У Діми раз-по-раз появляється тема любови дітей до звірят, до покривджених чи загалом до менших від себе істот та охота їм допомогти. Ось діти виносять котика-стрибунця у садок, щоб він там на волі їм на скрипочці вигравав. Маленький читач зустрічає ще меншу Ніну, яка не хоче вкусити шоколядного зайчика, бож він буде гірко плакати: „болить".

Чи в цей спосіб не наливається добро у маленькі серця? Не бракує у збірці гумору, як „В зоопарку" чи „Пінґвіні".

До безтями цікавий не завжди чемний, але кожночасно милий „Горішок" Ніни Мудрик-Мриц принесе дитині немало радости в кожну пору, зокрема під Різдво. Літом появилася збірка віршів „Моїй Матусі" К. Перелісної, ілюстрації знову ж Ніни Мудрик - Мриц. Учительки світличок і садочків напевно знайдуть тут добірний матеріял на Свято Матері.

Для дітей як дошкільного так і шкільного віку вийшла книжечка віршів Миколи Щербака „Волошки", з ілюстраціями Богдана Певного. Тут старшого читача приємно вражає нешаблоновий, свіжий підхід до віршів національно - виховного характеру. У збірці „Волошки" декілька віршових молитов. Також цінні, особливо для вжитку в садочках, два віршики, де вичислюються місяці та дні тижня легко й дотепно. Шкода тільки, що ілюстратор обмежився до віньєток до цих віршиків. — Для дітей цього самого віку призначена „Абетка веселенька для дорослих і маленьких" Леоніда Полтави, ілюстрована Петром Сидоренком, як також „Тодірків літачок" і „Чародійні музики" — Р. Завадовича. Обидві останні книжечки ілюстрував Юрій Козак. „Тодірків літачок" це віршоване оповідання, а „Чародійні музики" писані римованою прозою, такою підхожою для малих читачів. Тут автор зручно поєднує світ казки з дійсністю життя, протиставлячи неґативні прикмети Цвіркуна позитивним інших чародійних музик; доказує, що лише любов до ближнього, вірність друзям і щира праця можуть принести правдивий успіх і добро для загалу. На цих самих християнсько - національних засадах побудовані оповідання й казки „Напровесні" О. Цегельської. Помимо дуже поважного віку авторка зуміла перевести свій педагогічний досвід в нові обставини, що в них виховуються сучасні українські діти.

„Малий дзвонар з Конотопу" Леоніда Полтави та „Марушка - Чепурушка і „Лесь - Побігдесь" Романа Завадовича напевно припадуть довподоби трохи старшим школярам. Леонід Полтава створив цікаві оповідання на тлі деяких подій з історії України. Цінні вони тим, що в приступній і цікавій формі дають дітям змогу зустрітися з тими постатями і подіями, які вони вивчають „на сухо" в Рідній Школі. „Марушка - Чепурушка" з ілюстраціями Юрія Козака це цикл веселих оповідань про шибеника Леська та його дбайливу сестричку. „Вогник" Ніни Мудрик - Мриц має не абияку вартість в крузі пластового новацтва. Авторка, сама пластунка, зуміла передати гарно в'язаною мовою й своїми дотепними малюнками увесь чар новацького життя.

Не зважаючи на реалістичний напрямок сучасного виховання, казка все таки полонить уяву дітей. Казка

(Закінчення на ст. 4-ій)

„ЧЕРВОНИЙ ПУП'ЯНОК 1972"

(Дитячий річний фестиваль в Руському Керестурі, Бачка, Юґославія)

Головний Комітет для плекання культури й мистецтва русинів-українців в Юґославії — організує кожного року в Руському Керестурі, в центрі (столиці) поселення русинів-українців в Бачці і Сремі, два річні фестивалі культури: 1.) фестиваль пісні й танків шкільної молоді п. н. „Червене пупче" — Червоний пуп'янок, 2.) фестиваль культури русинів-українців під іменем „Червена Ружа".

Досі русько - українська шкільна молодь виступала на фестивалях із своєю програмою в рямцях програми фестивалю культури „Червона Рожа".

Цого року фестиваль шкільної молоді „Червоний пуп'янок 1972" відбувся 18-го червня ц. р. окремо й самостійно в Руському Керестурі, два тижні скоріше перед кінцем шкільного року і перед великим фестивалем культури — „Червона рожа 1972".

Організатори оправдали це тим, що перед кінцем шкільного року всю молодь є легше зібрати, але головна причина тієї зміни є те, що в програмі фестивалю культури „Червона Рожа" — програма школярів „Червоний Пуп'янок" мала другорядне значення.

Приготування до фестивалю молоді „Червоний Пуп'янок 1972" відбулися на т. зв. передфестивальних, кваліфікаційних концертових переглядах („смотрах") у Коцурі, Дюрдьові та в Шіді. Право на виступ в цьогорічній програмі дістали учні основної школи „Петро Кузьм'як" з Руського Керестура (хор, акордеонова оркестра, танцюристи та солісти), учні основних шкіл з Вербасу та Дюрдьова (хор і солісти), із Коцури та з Орахова (танцюристи), із Шіду, Бачинців й Бікічу (танцюристи й солісти) та учні з Нового Саду (хор, танцюристи та солісти).

Як гості в програмі виступили також ученики, українці з Принявора (Боснія) та учні словенці з Толміну (Словенія).

Критик й автор напису на сторінці „Культура й Просвіта" в тижневику „Руське Слово" ч. 25 з 23 червня ц. р. (стр. 7) Дюра Латяк пише, що виконана програма показала, що лиш одна частина учасників фестивалю „Ч. Пуп'янок 1972" принесла нові досягнення й краще виконання, а друга частина учасників не принесла нічого кращого від попередніх літ.

Великий поступ зробили ученики з Дюрдьова. Несподіванку зробив виступ їхнього дуже старанно приготованого хору, а також дуже приємно вражала краса голосів солістів: Мункачової та Горнякової. Тому не диво, що мистецька комісія Русько-української редакції Радія „Нового Саду" нагородила учительку Даренку Старчевичеву за найкращий хоровий виступ, бо ж це вона так гарно приготовила дюрдьовських школярів.

Приємно було слухати керестурську оркестру акордеоністів, а також подивляти гуртовий виступ малих танцюристів, усе ж більше очікувалось від найчисленнішого керестурського шкільного хору, а також й від солістів, окрім одинокої Кишової, що завдяки співацькому талантові дістала нагороду від вже згаданого Радія „Нового Саду" і то як найкраща дебютанка на фестивалю „Ч. Пуп'янок 1972". Хор залишив враження, що для нього були підібрані за трудні композиції у вокальному діяпазоні та в гармонізації.

На підставі минулорічного успіху багато більше очікувалось від вербаських школярів. Між тим ані тріо сестер Тимкових не заблисло в такому світлі як попередньо, хоча їхні точки були виконані бездоганно й понад загальний рівень програми.

Симпатично вражали танцювальні точки танцюристів шкіл Коцури, Орахова „Нового Саду", Шіду та Руського Керестура. Виконування балетних точок різних танцювальних груп шкільної молоді піддало думку, що рішучо треба поглибити працю над творенням програми та над опрацьовуванням й постанові правдивого дитячого танку в народному стилі.

Численна публіка рясним аплявзом приймила школярів-українців з Принявора (Боснія), що як гості виконали низку інструментальних точок у задовільній інтерпретації. (Виконали вони програму на хорватсько-сербських народних інструментах званих — тамбури — що виглядом і звуком подібні до мандолін та гітар. М. В.).

Публіка також щиро привітала інших гостей - виконавців, учнів школи Полміну зі Словенії, що також грали на тамбурах, дали один народний словінський танок та виголосили тепле й щире слово.

Ціла програма „Червоний Пуп'янок 1972" була заснована на русько - українських та на українських народних піснях та на таких же танцях. У програмі були виконувані нові композиції русько-українських композиторів Бачки й Срему, що композиції побудували на мотивах народної музики. Молодь виступала в народних строях.

Фестиваль мав відбуватися надворі, на великій шкільній площі, але дощ змусив усіх перенестися до залі Дому Культури в Керестурі, що для такого великого числа виконавців — понад 500 — та численної публіки була замала.

Д. Латяк дорікав організаторам цьогорічного дитячого фестивалю „Ч. Пуп'нок 1972", що вони найбільшу частину програми (три і пів години) приділили школярам із Р. Керестура і Вербаса, дорікав він також, що Діловий Комітет фестивалю дозволив різним хорам виконувати ту саму пісню чи пісні без більшого ефекту, замість вибрати хор з найкращим виконанням даної пісні. Не оправдував він організаторів програми, що ц. р. добре не виконано режисерії пляну програми. Тим більше, що це була перша самостійна культурна концертова програма „Червоного Пуп'янка 1972" і тому то режисери фестивалю повинні були їй присвятити більше уваги й труду.

Руський Керестур виказав давню традиційну гостинність, прийнявши на себе велике число учасників фестивалю, тим доказуючи, що мешканці Р. Керестуру і цілої русько-української Бачки й Сремн радо вітають ці культурні маніфестації. Усі вони — свідомі того, що ті маніфестації їхньої культури є не лише приємною розривкою й культурною насолодою, але також вони свідомі, що ті фестивалі єднають їх та зберігають нарід в гордості за свій Русько-український рід та за його культуру.

Музична творчість для дітей й шкільної молоді русько - української народности видвигається на вищий рівень і поступає вперед. Доказ — це нагороди композиторам за нові композиції для шкільної молоді. Під час фестивалю культури „Червона Рожа 1972" з-поміж 12 нових композицій вирізнено й нагороджено три композиції русько-українських композиторів. Третю нагороду дістала Ксения Горнякова за композицію „Чудесні дзвони". Другу нагороду дістав Витомир Бодяпец за композицію „Дзвон", а першу нагороду за композицію „О, яки красни тот свет" дістав Ириней Тимко. У цій композиції нагороджено текст пісні, написаний визначним бачванським поетом - ліриком Михайлом Ковачем.

Інж. Михайло Вінтонів

Біля Канева перекрили Дніпро новим способом „намивання"

Київ. — Інженери з „Дніпробуду" розпрацювали оригінальний проєкт перекриття великої ріки з допомогою „земснарядів" — машин, які з великою силою викидають пісок у призначеному місці. З допомогою таких машин було вперше в Україні і в СССР намито загату-греблю через Дніпро біля Канева. Фахівці не знали, чи не закінчиться експеримент проривом могутніх вод, і тому в запасі напоготівлі тримали сотні вантажних авт із великими кам'яними брилами, щоб вчасно зміцнити загату. Розпочате 10 літ тому будівництво закінчене у вересні, і незабаром нова гідро-електрична станція великої потужности почне давати струм. „Радянська Україна" з 26 вересня повідомила про „Перемогу біля Канівських гір — дніпробудівці перекрили русло Дніпра", зазначаючи, що це зроблено з допомогою намивних машин „земснарядів" уперше у світовій практиці. Завдяки будові Канівської греблі та станції, води Дніпра штучно підвищені тепер на території всієї України — від гірла Дніпра до річки Прип'яті, довжиною в 1.600 кілометрів, де в багатьох місцях створена ланцюгова система великих водоймищ. По тій системі і на Дніпрі незабаром курсуватимуть значно більші судна, чим дотепер.

КІНОФІЛЬМИ КАНУКР

Буенос Айрес. — У Буенос Айресі та в його околицях і в сусідніх містах з гарним успіхом демонструється художній кольоровий фільм української канадійської компанії КАНУКР „Жорстокі світанки", з повстанською тематикою з часів другої війни. Українська преса з Австралії інформує, що там також українці масово дивляться фільми КАНУКР „Жорстокі світанки" і „Ніколи не забуду". КАНУКР розпочав працю над третім довгометражним фільмом.

ЙОРКТОНСЬКИЙ МУЗЕЙ

Йорктон. — У вересні в Йорктоні був відкритий будинок-музей, відділ „Вестерн Девелопмент Музеюм", у присутності посадника міста Аллана Бейлей, міністра Д. Брокелбенка, голови ради музеїв Саскатуну Г. Летресса та ін. урядовців. До Музейного Комітету входять також три українці: Анастасія Лис, Билл Есипенко і М. Мартинюк. У відкритті музею взяли участь близько 4 000 осіб. Музей має залі та декілька більших кімнат, із яких дві присвячені українському народному мистецтву й різним ужитковим речам, якими користувалися перші українські поселенці в Канаді.

ШТОРМ У КАХОВСЬКОМУ „МОРІ"

У вересні на Каховському „морі", велетенському штучно створеному водоймищі, розбушувався шторм, вітер здіймав дуже високі хвилі, і тому навіть чималі пароплави та буксири дістали наказ ховатися в порту Запорізької гідро - електростанції, що будується. З катера випадково помітили, що щось негаразд серед хвиль, а коли підпливли, то забрали чотирьох знесилених осіб, які ледве трималися за перекиненого металевого човника. Коли врятовані оприτомніли, то повідомили, що немає ще однієї учасниці їхньої нещасливої прогулянки. Катер урятував усіх п'ятьох, у тому двох дівчат.

НАПІЙ ІЗ ГОРІХІВ

Чернівецький завод безалькогольних напоїв почав продукувати приємний і корисний напій із незвичайної сировини — з грецьких горіхів. Із них роблять витяжку екстрату, з якого потім на цукрі варять напій, додаючи до нього вітамін „С". Київська преса інформувала, що цей „вітаміновий сироп використовують для дитячого харчування, він корисний при шлункових та деяких інших захворюваннях". Напій із горіхів будуть продавати, як і кожний інший напій, коли налагодиться більша продукція.

Перша книжка Українського Академічного Видавництва

Pidmohylny, Valerian. A Little Touch of Drama. Translated from Ukrainian by George S. N. and Moira Luckyj. Introduction by George Shevelov. Littleton, Colorado, Ukrainian Academy Press, 1972. (Ukrainian Classics in Translation, No. 1) 191p. $7.50. LC 72 - 86407. ISBN - 87287 - 051-0.

Заходами і накладом Українського Академічного Видавництва появився англійською мовою перший том у серії перекладів українських клясиків, а саме „Невеличка Драма" Валеріяна Підмогильного. Як відомо, це останній твір цього визначного письменника, який друкувався в журналі „Життя і Революція" в 1930 р. В часі Сталінського терору Підмогильного арештовано, а згодом і розстріляно, рядом з іншими письменниками, мабуть у 1941 р. Зайво мабуть і згадувати, що творчість Підмогильного в Україні, як і зрештою на Заході зовсім не відома. Обширну передмову до цього камерного роману Підмогильного написав проф. Юрій Шевельов, редактором цієї серії перекладів українських клясиків є проф. Юрій Луцький.

Завданням Українського Академічного Видавництва являється видання низки цінних праць з ділянки українознавства і кращих зразків української мистецької літератури. З цією метою Видавництво виготовило вже перший каталог намічених видань та нав'язано ділові контакти з рядом відомих науковців, інституціями та іншими видавництвами, які цікавляться питаннями Східньої Европи. Приступаючи до реалізації намічених плянів, тобто інформації чужомовного читача про кращі здобутки української культури, сподіваємось що також і українська громада належно піддержить цей важливий почин.

Інформації у справі видавничих плянів УАВ, як і також замовлення на першу працю, роман Підмогильного, просимо спрямовувати на адресу:

Ukrainian Academy Press, P. O. Box 263, Littleton, Colorado 80120, USA.

КОРОТКІ ВІСТКИ

ІНСТИТУТ ГАРРИСА ПРОВІВ АНКЕТУ серед населення, запитуючи, чи воно підтримує бомбардування американськими літаками Північного В'єтнаму. За продовження бомбардувань комуністичних центрів висловились 55 відсотків опитуваних, проти — 32 відс. Також 66 відс. опитуваних висловились позитивно у справі замінування північнов'єтнамських портів. Цей же Інститут дослідів прилюдної опінії виявив, що 55 відс. виборців уважають сенатора МекҐоверна таким, що не заслуговує на довір'я, щоб стати Президентом ЗСА, і в той же час 59 відс. виборців вважають президента Ніксона за державного діяча, що заслуговує на достатнє довір'я, щоб бути перевибраним.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВІДКИНУВ внесення на розформування існуючих ще там 18 кавалерійських ескадронів, разом коло 3.000 кіннотників. Таким чином врятовано швайцарську кавалерію не з уваги на її військову вартість, яка в нинішніх часах є ніякою, а з уваги на сантимент до минулого. Під петицією про збереження кінноти підписались 432.000 швайцарців.

100-ЛІТТЯ ШВЕДСЬКОЇ ГАЗЕТИ „Нордетьєрнан Свеа" відзначили в Ню Йорку, де вона виходить, як тижневик, для емігрантів із Швеції на Східньому побережжі ЗСА. Газета має лише 6 000 примірників накладу.

Прем'єр Данії, що виграв у плебісциті, подався до димісії

Копенгаґен. — Данський прем'єр Єнс Отто Краґ, який два дні тому виграв був у всенародному плебісциті в справі приступлення Данії до Европейської Економічної Спільноти, в кілька годин після тієї своєї перемоги зголосив свою димісію. Він твердив у своїй промові в парляменті, що він давно вже рішив був відійти від активної політики і використав тепер добру нагоду для такої заяви. Соціял - демократична партія, якої він був головою, визначила на наступника Краґа, як прем'єра, Анкера Йорґенсена, робітничого лідера, також палкого прихильника участи Данії в Европейській Економічній Спільноті. Промові Краґа в парляменті прислухувалась з льожі королева Марґарита II. Поки справа димісії Краґа і призначення його наступника буде офіційно оформленна, тимчасове керівництво в уряді перейняв міністер закордонних справ Кнут Борґе Андерсен. Зміна на становищі прем'єра Данії не принесе ніякої зміни в її закордонній політиці. Вона у противенстві до Норвегії, рішила приступити до Европейської Економічної Спільноти головно тому що туди приступає Британія, до якої йде 50 відсотків експорту данських хліборобських продуктів, підстави цілої данської економіки.

ІНЖЕНЕР - ЕЛЕКТРОНІК Ф. ГЕНЕМЕН визнав себе винним на суді в Александрії, Вірджінія, в повітряному піратстві. Він викрав був літака компанії „Істерн", дістав від неї 300 000 долярів „викупу", але здався поліції в Ґватемалі, не признаючись, де сховав гроші. Йому загрожує 20 років тюрми.

В Чикаґо відбулися...

(Закінчення з 1-ої стор.)

кула, М. Семків, А. Іванюк і Н. Ткачук. Мґр. Уляна Дячук дала опісля короткий звіт про теперішню працю УНСоюзу для добра членства й української спільноти та зреасумувала організаційний стан за цей рік, закликаючи до більшої праці, щоб значно збільшити членство.

По доповідях відбулася дискусія, в якій брали участь: інж. В. Бережан, М. Олек, Ол. Розумов, інж. Л. Боднар, мґр В. Ничай, А. Іванюк, П. Питель, інж. С. Куропась, А. Дорошенко, П. Хома, М. Сенчишак, Р. Припхан та інші. Порушено багато важливих питань, між іншими справу західньої Союзівки коло Чикаґа, справи дивіденди, стипендії для молоді, звітів про минулу Конвенцію, організаційні кампанії і т. п. Збори закрито по півночі.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВП. Громадян, що придіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свобода" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА Ч. 19

о. Н. Левицький, Філядельфія	$100.00	І. Гассак, Істон	2.20
В. Ничай, Чикаґо	50.00	Д. О. Калушка, Парма	2.20
І. Майка, Балтімор	49.74	Г. Паранчук, Ляшин	2.20
ЛВУ, СТ. Україна і УНКаса, Монтреаль	20.00	Н. Шарек, Ляякастер	2.20
Д-р Р. Смик, Кол Сіті	18.50	С. Штафірний, Етобікоке	2.20
І. Джус, Блумфілд	15.00	Л. Васараб, Балтимор	2.00
Рідна Школа, Детройт	15.00	В. Вілан, Рочестер	2.00
С. Василенко, Фенікс	10.00	П. Гарайда, Ню Йорк	2.00
Р. Іваницький, Ню Йорк	10.00	Т. Гринчук, Воррен	2.00
О. Михайленко, Норт Маямі Біч	10.00	В. Гронь, Ню Бронсвік	2.00
Світличка, Асторія	10.00	Г. Дрон, Чикаґо	2.00
М. Савуля, Трентон	8.00	В. Е. Завадович, Філядельфія	2.00
І. Теребецький, Рединг	8.00	С. Задорожний, Кліфтон	2.00
Гуцулія, Чикаґо	7.00	О. Зарічний, Сиракюз	2.00
Й. Стасюк, Боффало	6.50	Г. З. Жеребняк, Акрон	2.00
П. Гривняк, Пассейк	6.00	М. Корінець, Лос Анджелес	2.00
П. Оприск, Бруклин	6.00	С. Левита, Летам	2.00
Р. Лукашевський, Чикаґо	5.00	М. Р. Луцишин, Чикаґо	2.00
Т. Майструк, Детройт	5.00	Я. Мартинюк, Кліфтон	2.00
Осер. СУМА, Бостон	5.00	о. М. Мицишин, Ню Гейвен	2.00
Т-во Прихильників УНР, Рочестер	5.00	С. Онуфрейчук, Авдубон	2.00
Є. Явтушенко, Гартфорд	5.00	В. Пашак, Ірвінґтон	2.00
П. Лоцуняк, Філядельфія	4.45	В. Протасик, Монтреаль	2.00
Ю. Найда, Іст Кембрідж	4.20	С. Салдан, Чикаґо	2.00
І. Пірко, Чикаґо	4.00	О. Сарахман, Честер	2.00
І. Слонський, Філядельфія	4.00	Г. Струк, Філядельфія	2.00
І. Світ, Елмгурст	3.50	П. Федус, Лексинґтон	2.00
С. Брезіцька, Ню Гейвен	3.00	І. Хомяк, Монт Проспект	2.00
Я. Головач, Торинґтон	3.00	С. Целюх, Ютика	2.00
С. Зарічний, Джерзі Сити	3.00	А. Шаран, Джерзі Сіті	2.00
О. Макар, Детройт	3.00	М. Шевчук, С. Пітерсбурґ	2.00
В. Миколинський, Монтреаль	3.00	Н. Крупік, Парма	1.85
І. Миронюк, Ленсінґ	3.00	О. Борисюк, Гартфорд	1.00
Д-р Т. Парфанович, Боффало	3.00	В. Ворох, Ню Йорк	1.00
М. Перейма, Ля Саль	3.00	А. Горбач, Ст. Кетринс	1.00
С. Радьо, Гартфорд	3.00	Ю. Кобрин Лос Анджелес	1.00
Г. Турчак, Феніксвіл	3.00	М. Курляк, Боффало	1.00
Д-р І. Чорненко, Дундас	3.00	М. Ласка, Воррен	1.00
С. Шилкевич, Трентон	3.00	П. Мудрий, Балтимор	1.00
О. Женецька, Йонкерс	2.92	В. Омельченко, Калістоґа	1.00
В. Головчак, Віллимантик	2.80	І. Серединський, Ню Йорк	1.00
В. Семенюк, Бруклин	2.74	П. Шевчук, Летам	1.00
		М. Вівчаровський, Філядельфія	.30

В глибокому смутку повідомляємо Рідних та Знайомих, що дня 4-го вересня 1972 року відійшов у Вічність

МУЖ, БАТЬКО і ДІДУНЬО

бл. п. ІВАН СОЛОНИНКА

Покійний прожив 79 років. Народжений в Ковалівці, учителював в Бучачі, Люблині, на Холмщині й у Львові.

СЛУЖБА БОЖА за спокій душі ПОКІЙНОГО відбудеться 8-го ЖОВТНЯ 1972 року в Церкві СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ в ГАНТЕРІ, Н. Й. о год. 9-ій рано.

Горем прибиті:

дружина: ТЕОДОЗІЯ з ДОРОШЕНКІВ СОЛОНИНКА

син: БОРИС з дружиною ІОАННОЮ і дітьми: ГРИГОРІЄМ і МАРУСЕЮ

доньки: НАДІЯ ДЕДЮХ з мужем ЄВГЕНОМ і доньками: МИРОСЕЮ і ОРИСЕЮ

НАТАЛКА ДЕНИС з мужем БОГДАНОМ і доньками: ГАЛЮСЕЮ, ОКСАНКОЮ і ІРУСЕЮ

ГАЛИНА ВЕРБЕНЕЦЬ з мужем АЛЕКСАНДРОМ

„З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

це чи не найкращий засіб мистецького узагальнення, мистецької типізації життя.

Буйна фантазія у казці являється знаменитим засобом перебільшення дійсности й тим самим вияскравлення так добрих, як і злих явищ. Через це нечасто зустрінемо в казках сірі постаті. Вони білі або чорні, дуже-дуже добрі або дуже-дуже злі, і тим самим гідні наслідування або засуджені. Казки прибирають різні форми. Найчастіше зустрічаємо казки про тварин, фантастично пригодницькі, героїчні та побутові. Саме нове видання Франкової казки „Королик і ведмідь" зі збірки „Коли ще звірі говорили" (малюнки Михайла Михалевича), це типовий приклад казки про тварини. На заголовній сторінці сказано, що книжечка ця призначена для дітей кожного віку. Нитка алеґорій, що тягнеться крізь казку, надає їй глибоко - філософічного змісту, так що і старший залюбки прочитає її й призадумається. „Казку про лицаря Добриню та його сестричку Забаву" можна б зачислити до героїчних казок. Добриня, як типовий герой, вирізняється любов'ю до ближніх, великою фізичною і духовою силою, сміливістю і умінням знаходити вихід з найстрашніших обставин. Віняк і інші герої, багатирі - змієборці, вимріяний син народу, що віддає всі свої сили в боротьбі за визволення народу від напасника, переважно лютого змія. Редактор Гошовський у статті про Олександра Олеся пише: „Українська лицарська духовість і не уявляє собі перемоги над змієм... інакше, як тільки у чеснім лицарськім двобою." Дальше цитую: „У польській редакції переможець над змієм не знає двобою віч-на-віч, а воює підступом і обманом". Ще 1947-го р. Людмила Коваленко висловила заклик: „Нашим малятам час уже опрацювати костюмерію української казки. Не можна тримати зорову фантазію тільки на широких штанях і плахтах та вінках на голові. „З радістю можна ствердити, що саме мистець Петро Андрусів у своїх ілюстраціях до попередніх книжок, як і до „Лицаря Добрині", створив для наших дітей образи, гідні героїв.

Прикладом побутової казки може служити „Чарівна Хустина" Наталі Забіли, що появилася новим накладом. Тут авторка зіставляє два протилежні типи зведених сестер. Рідна дочка вдовиці бридка, вередлива і зла, зате пасербиця „... білолиця і такої краси, що подоби не знайти". Така ж добра і гарна. Можна здогадатися, що Оксана своїм добрим серцем переборе різні перешкоди і здобуде щастя, в той час коли вередлива і бридка дівчина пропаде від власної злоби і заздрости. Казка кінчається повчанням: „Тож не добре бути злим і дорослим і малим".

Не можу не згадати про казково - фантастичне оповідання Івана Смолія „Сонцебори". Воно причарує навіть найбільш вибагливу дитину своїми барвистими, не мальованими, а висолублениии ілюстраціями Галини Мазепи. Тут герой не лицар закутий в зброю, а хлопчина Олесь, що з далекої еміграції (хоч автор не вживає того слова) вертається в батьківщину, щоб визволити її від страшних сонцеборів. Дитина напевно з цікавістю слідкуватиме за живою дією, а якщо збагне глибоким символізмом соняшника, сонця, сонцеборів, то матиме ще більшу насолоду. Треба зазначити, що це оповідання було нагороджене на літературному конкурсі Об'єднання Працівників Дитячої Літератури в 1965-му році.

Для дітей юнацького віку можна поручити історичне оповідання Р. Завадовича „Я піду!", „Михайлика" Марії Дмитренко, що вийшов другим накладом, та „Бабусин подарунок" і „Хведько Халамадник" Володимира Винниченка. Борис із „Я піду!" — дитина княжої доби; Михайлик — постать розвідника УПА, яку створила авторка в Україні, серед обставин підпільної боротьби. На перший погляд ці хлопці вповні різняться від Васьки чи Хведька (типи Тома Сосра і Гека Фина). В дійсності різнять їх лише обставини, в яких вони діють. Борис і Михайлик всеціло віддані боротьбі за волю батьківщини, в той час коли як не Василька то напевно Хведька можна окреслити словом „вуличник". Єднають їх такі прикмети характеру, як правдивість зі самим собою і другими, мужність, здібність діяти влучно в небезпеці. Закон дружби для них цінніший за саме життя. Васька і Хведько герої, бо перемогли самі себе; Борис і Михайлик не тільки себе, але і ворога зуміли перемогти. З Марусею Марка Вовчка, тією відважною степовою дівчиною, всі напевно здавна знайомі. Хочу лише щиро привітати перше, неушкоджене цензурою українське видання.

В останніх трьох роках появилося у нас п'ять видань з репертуару дитячого театру, в тому одна опера і одна оперета. Учителі Рідних Шкіл можуть користуватися новими підручниками недавно померлої Марії Дейко, а це Букварем і п'ятьма підручниками для вищих кляс народної школи. Ці підручники: „Рідне Слово", „Волошки", „Рідний Край" та ін.., особливо придатні для вжитку дітвори на нових місцях поселення.

Вони вигідні ще і тим, що включають українсько - англійський словник.

Нашим малим американським друзям можна б при нагоді дарувати Ivanko and the Dragon". Це — наш Івасик Телесик І. Рудченка, у перекладі Марії Блох, ілюстрований Ярославою Сурмач.

Хочеться ще звернути увагу на „Листки до малювання", видані „Освітою" у Філядельфії. Кожний образок своїм змістом доповнює віршик на попередній сторінці.

Неначе продовженням книжки, легким і успішним засобом вивчення рідного слова є платівка. За час, що його розглядаємо, вийшли такі платівки: 1. „Дитячі пісні і казки України", видані Борисом Дніпровим, 2. „Пісні і казки" — Об'єднання Укр. Педагогів Канади, 3. „Качечка - прачечка" — пісні, записані І. Коляскою, та 4. „Послухайте, діти", видання 82-го відділу СУА в Ню Йорку.

Дивлячись на ці нові видання, можемо з гордістю і радістю сказати, що справа нашої дитячої літератури на добрій дорозі. А чи справді воно так?

Як часто доводиться чути з уст батьків закид, що нема книжок, а в авторів, видавців та власників книгарень сотнями примірників лежать і не знаходять читача! У письменників готові рукописи чекають не так на видавця, як на фонди, щоб видати їх. Ще частіше почуємо закид, що наші книжки такі дорогі. Це правда, що вони дорогі. Інакше не може бути, коли на кожну книжку тираж не більший від кількох тисяч, а кошти видання, а ще доброго видання дуже високі. А втім, справді добрі американські видання не уступають ціною нашим.

За приблизними обчисленнями в нас у діяспорі біля 100 тисяч молоді, а „Сонцебори" видав СУМ тиражем в 4 тисячі, при чому поміж іншими виданнями це особливо високий наклад. Чи ж не застрашаюча це диспропорція?

Найприкрішою проблемою є те, що з року на рік у нас менше дітей, які настільки володіють українською мовою, що можуть читати не з примусу, а з душевної потреби, для насолоди і відпруження.

При огляді української дитячої літератури не можна промовчати працю Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ). Цей збір письменників, критиків, редакторів, мистців ілюстраторів від свого заснування 25 років тому старається надати напрямок нашій дитячій літературі та піднести її на якнайвищий рівень. За три останні роки ОПЛДМ видало близько 15 книжок. Шановні гості мають тут нагоду оцінити якість і рівень цих видань. Думаю, що на підставі цієї оцінки можна лише зложити велике признання працівникам Об'єднання.

Зауважуємо ще одне відрадне явище. Останнім часом жіночі організації, розуміючи, що наше майбутнє залежить від належного виховання молодої ґенерації, активно включилися у видавничу акцію. Так, наприклад, Сестрицтво св. Покрови при українській православній парохії Св. Тройці видало „Волошки" М. Щербака; Ліга українських католицьких жінок у Торонті видала сценічні картини М. Завадівської. Не диво, що окремі Відділ Союзу Українок Америки також працюють у цьому самому напрямку. Вже згадувані „Чародійні Музики" появилися заходом Відділу в Чикаґо, 83-ий нюйоркський Відділ видав „Кота Музику", а 82-ий Відділ з Бронксу — милу платівку „Послухайте, Діти".

Коли глянути на ці чепурні видання, коли подумати про велику працю, яку зроблено за три роки, як і про немалі перешкоди, що мусять бути якось усунені, то можна сказати за О. Олесем: „З журбою радість обнялася"...

Адміністративні реформи в Польщі

Варшава. — Польський комуністичний режим повідомив, що з 1 січня 1973 в Польщі будуть переведені далекойдучі адміністративні реформи, на базі яких, з одного боку, будуть здійснені зміни щодо границь окремих адміністративних одиниць, а з другого — щодо управнень адміністративних керівників та льокальних рад. Цікаве в цій реформі є те, що буде применшена вага партійного льокального апарату. Адміністративні керівники на місцях не мусітимуть звертатися у всіх справах, як це було досі, до партійних бюр за апробатою в окремих справах. У минулому було так, що заінтересовані замість звертатися до адміністративних органів, найперше зверталися до партійних бюр, де вирішувано також і адміністративні питання. Як справа розвинеться на практиці, покищо невідомо, але усправнення адміністративної структури в Польщі залежатиме від того, як укладуться відносини між адміністративними і партійними чинниками. За новим пляном, Польща буде поділена, не враховуючи міст, на 2 380 адміністративних одиниць („гмін") з пересічним числом населення 7 000 осіб. На сьогодні таких одиниць в Польщі є 4 313. За інформаціями з Варшави, йдеться про децентралізацію в управлінні льокальними справами, яку схвалив Центральний комітет польської комуністичної партії під кінець вересня.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 8-го ЖОВТНЯ 1972 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збирання вкладок від Т-ва Дністер — 430 Відд. як слідує. в УС-Т-ві Тризуб, 8 жовтня від год. 1-2 по пол.; в Укр. Домі при 23-ій і Врави вул, 21 жовтня, від год. 7-9 веч.; Проситься вирівняти вкладки. — Д-р І. Скальчук, гол., І. Книгницький, секр.

СУБОТА, 14-го ЖОВТНЯ 1972 р.

ГАМТРЕМК, Міш. Місячні збори Т-ва М. Шашкевича 94 Відд. о год. 6-ій веч. в Укр. Демокр. Клюбі при 2376 Грилінг вул. Проситься прибути на збори. — М. Бориськевич, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори В-ва св. Ів. Хрестителя 270 Відд. о год. 7-ій вечора в УНДомі. На порядку: звіти фінансові, організовання членів, збирання вкладок та інші важні справи. Ф. Жарський, предс., С. Островський, фін. секр., В. Вущковський, рекр. секр.

ТАРЗАН, Ч. 6821. Тарзан промовляє медсестрі Наомі до розуму

Ходи назад, Наомі! Ти не маєш що сказати тим тупельським жінкам!

Є багато дечого, про що можу говорити їм!

Можливо... після того, як призадумаєшся над примітивним фактом, що його переочила...

Коли ті жінки залишаться у тупільців, то вони мусять ділитися своїми чоловіками з багатьма іншими жінками! Коли ж вони стануть кікани, то кожна з них матиме свого власного воїна — свого чоловіка, що ним не буде ділитися!